

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Διεύθυνση έργου-εποπτεία-συντονισμός:
 Ευαγγελία Μιλίτσι-Κεχαγιά, Δρ. αρχαιολόγος
 Διευθύντρια 26ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Σύνταξη μελέτης: Βιργινία Αλμπάνη, αρχαιολόγος
 Χριστίνα Άχτι-Πιερροπούλου, αρχιτέκτων μηχανικός
 Δήμητρα Πίκουλα, πολιτικός μηχανικός
 Παναγιώτα Πολυχρονοπούλου, σχεδιάστρια
Ομάδα επίβλεψης: Χριστίνα Άχτι-Πιερροπούλου,
 αρχιτέκτων μηχανικός
 Μιχάλης Κάππας, Δρ. αρχαιολόγος
 Σοφία Γερμανίδου, Δρ. αρχαιολόγος
 Αγγελική Αντωνοπούλου, αρχαιολόγος
 Λήδα Κιτσάκη, αρχιτέκτων μηχανικός
Συντηρήτρια: Βασιλική Μπάκα
Τεχνίτες: Δημήτρης Αγγελόπουλος, Βασίλης
 Λυμπερόπουλος, Ιβάν Εμμανουήλ, Γιώργος Κατάκος,
 Ηλίας Μωραγιάννης, Γιώργος Πουλόπουλος, Νίκος
 Σόφτης, Αναστάσιος Σταθάς, Αλέξανδρος Τσάμης,
 Μιχάλης Τσιμπουρικός, Χρήστος Τσιμπουρικός
Υπόλογος: Μιχάλης Κάππας, αρχαιολόγος
Διοικητική-διαχειριστική υποστήριξη:
 Αγγελική Γεωργακοπούλου
 Σταύρος Νηφάκος
Κείμενο-επιμέλεια φυλλαδίου:
 Ευαγγελία Μιλίτσι-Κεχαγιά, Δρ αρχαιολόγος
 Μιχάλης Κάππας, Δρ αρχαιολόγος
 Ελένη Μπαρπαρίτσα, αρχαιολόγος
Φωτογραφίες-Σχέδια: Αρχείο 26ης Εφορείας
 Βυζαντινών Αρχαιοτήτων

PROJECT CONTRIBUTORS

Project Management-Supervision-Coordination:
 Evangelia Militsi-Kechagia, Dr. archaeologist
 Director of 26th Ephorate of Byzantine Antiquities
Edition of the study: Virginia Albani, archaeologist
 Christina Ahti-Pierroroulou, architect engineer
 Dimitra Pikoula, civil engineer
 Panagiota Polychronopoulou, designer
Supervision Team: Christina Ahti-Pierroroulou,
 architect engineer
 Michalis Kappas, Dr. archaeologist
 Sophia Germanidou, Dr. archaeologist
 Angeliki Andonopoulou, archaeologist
 Leda Kitsaki, architect engineer
Restorer: Vasiliki Baka
Technicians: Dimitris Angelopoulos, Ivan Emmanuel,
 Giorgos Katakos, Vasilis Lymberopoulos, Elias
 Moragiannis, Giorgos Pouloupoulos, Nikos Softis,
 Anastasios Stathas, Alexandros Tsamis, Michalis
 Tsimpourikos, Christos Tsimpourikos
Public accountant: Michalis Kappas, archaeologist
Administrative- Management support:
 Angeliki Georgakopoulou
 Stavros Nifakos
Brochure editing-text:
 Evangelia Militsi-Kechagia, Dr. archaeologist
 Michalis Kappas, Dr. archaeologist
 Eleni Barmparitsa, archaeologist
Photos-Projects: Archives of 26th Ephorate of
 Byzantine Antiquities

The small church of Analepsis (Ascension of Christ) is located on a hill overlooking the sea, in the southeast of the Filiatra townlet. The coastal area of Filiatra flourished during the early Byzantine period and was continuously inhabited until the modern times. The church of Analepsis is one of the most important monuments of the region; it dates to the third quarter of the 13th century, but it is presumably founded on an existing larger building. The church is of the cross-vaulted architectural type, which is characterised by a barrel vault, interrupted by a second transverse and highly placed barrel-vault. The inner faces of the side walls are articulated with arcades, which support the cross-vault. Most of the building's upper part and almost all of its vaults were collapsed, due to the strong earthquake that shook Filiatra region in 1886. The monument was, hence, restored, mainly on the superstructure. The initial parts of the walls were built of roughly carved limestones framed by bricks (cloisonné masonry). Special attention was put in the construction of the apse. The wall-paintings of the church are only partially preserved. The first layer is dated right after the construction of the monument, presumably in the last quarter of the thirteenth century, comprising of indiscernible isolated figures of unidentified saints and a fragmentary representation of the Ascension on the vault above the altar. The Communion of Mary of Egypt next to remains of wall-paintings, whose subject is impossible to be identified, occupies the southeast drum of the nave. The central apse of the sanctuary carries the representation of the Virgin and Child, which dates to the 17th century.

Αποκατάσταση Ναού Ανάληψης Φιλιατρών

Restoration of the Church of Analepsis at Filiatra

Ο μικρός ναός της Ανάληψης, στα νοτιοανατολικά της πόλης των Φιλιατρών, είναι κτισμένος μέσα σε ελαιώνα, σε φυσικό ξάρμα που εποπτεύει τη θάλασσα. Η ευρύτερη παράκτια περιοχή των Φιλιατρών γνώρισε μεγάλη ακμή κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο με αδιάλειπτη κατοίκηση έως τη σύγχρονη εποχή. Ο ναός της Ανάληψης, από τα σημαντικότερα μνημεία της περιοχής, ανάγεται στο τρίτο τέταρτο του 13ου αιώνα, αλλά πιθανώς εδράζεται σε μεγαλύτερο κτίσμα παλιότερης περιόδου. Ο ναός ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο του σταυροειδούς. Οι πλάγιες όψεις διαρθρώνονται εσωτερικά με αψιδώματα για την καλύτερη στήριξη της θολοδομίας. Το μεγαλύτερο τμήμα της ανωδομής του και σχεδόν όλες οι καμάρες κατέρρευσαν από ισχυρό σεισμό που έπληξε τα Φιλιατρά το 1886. Το μνημείο υπέστη στη συνέχεια εκτεταμένη ανακατασκευή, ευδιάκριτη στην ανωδομή του. Τα αρχικά τμήματα τοικοποιίας είναι κτισμένα από αδρά λαξευμένους πωρόλιθους πλαισιωμένους από πλίνθους (πλινθοπερίκλειστο σύστημα). Με μεγαλύτερη φροντίδα είναι κατασκευασμένη η αψίδα του Ιερού Βήματος. Ο ζωγραφικός διάκοσμος του μνημείου διατηρείται πολύ αποσπασματικά. Το αρχικό στρώμα τοιχογραφιών θα πρέπει να χρονολογηθεί λίγο μετά την κατασκευή του κτιρίου, πιθανόν στο τελευταίο τέταρτο του 13ου αιώνα. Διακρίνονται μεμονωμένες μορφές εξίτηλων, αδιάγνωστων αγίων και σπαράγματα από την παράσταση της Ανάληψης στην καμάρα του Ιερού. Λίγο μεταγενέστερη είναι η παράσταση του αβά Ζωσιμά και της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας στο βορειοανατολικό τμήμα του ναού και τμήματα εξίτηλων τοιχογραφιών. Στην αψίδα, η παράσταση της Βρεφοκρατούσας ανάγεται πιθανόν στον 17ο αιώνα.

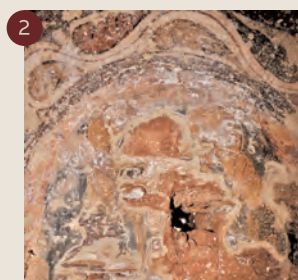
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
 26η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
 ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2013

HELLENIC MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
 26th EPHORATE OF BYZANTINE ANTIQUITIES
 KALAMATA 2013

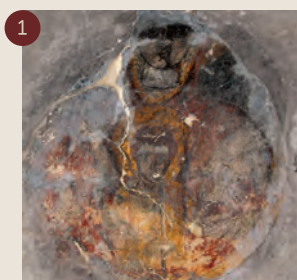
Κατά το 2011, το έργο «Αποκατάσταση Ιερού Ναού Ανάληψης Φιλιατρών» εντάχθηκε στον άξονα προτεραιότητας 08 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Πελοποννήσου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων 2007-2013», με προϋπολογισμό 105.000 €. Η αναστήλωση του μνημείου υλοποιήθηκε με αυτεπιστασία από την 26η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και είχε διάρκεια είκοσι μηνών (Μάιος 2012 - Δεκέμβριος 2013).

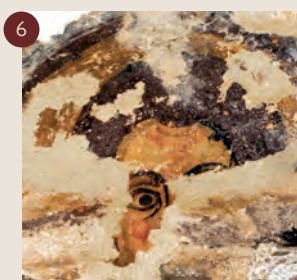
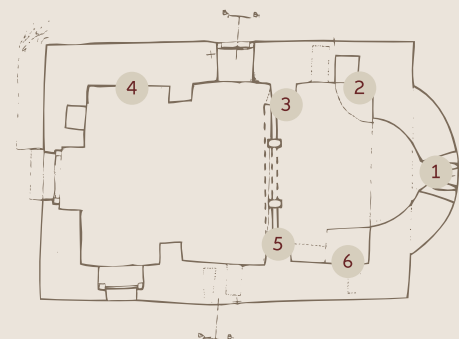
Αδιάγνωστος άγιος, α' στρώμα τοιχογράφησης
Unidentified saint, first layer of wall-paintings

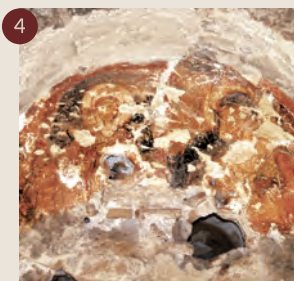
Αββάς Ζωσιμάς και οσία Μαρία Αιγυπτία, β' στρώμα τοιχογράφησης
Abba Zosima and St. Mary of Egypt, second layer of wall-paintings

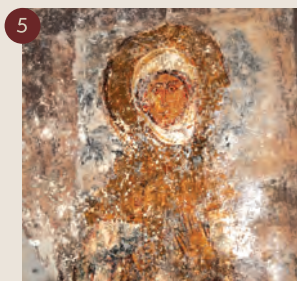
Βρεφοκρατούσα, 17ος αιώνας
Virgin with Child, 17th c.

Αδιάγνωστος άγιος, α' στρώμα τοιχογράφησης
Unidentified saint, first layer of wall-paintings

Αδιάγνωστη αγία και παράσταση Βρεφοκρατούσας, α στρώμα τοιχογράφησης
Unidentified saint and Virgin with Child, first layer of wall-paintings

Αδιάγνωστη αγία, α στρώμα τοιχογράφησης
Unidentified saint, first layer of wall-paintings

In 2011, the project "Restoration of the Holy Church of Analepsis at Filiatra" was introduced into the priority axe no. 08 "Sustainable Development and Quality of Life - Peloponnese" of the Regional Operational Programme of "Western Greece, Peloponnese and Ionian Islands 2007-2013". with a budget of 105.000 €. The project was implemented under the auspices of the 26th Ephorate of Byzantine Antiquities and lasted twenty months (May 2012 - December 2013).

Στο πλαίσιο του έργου πραγματοποιήθηκαν:

- Ανασκαφική έρευνα, κατά την οποία αποκαλύφθηκε τάφος στα δυτικά του ναού, λαξευμένος στο φυσικό βράχο, που περιελάμβανε μια ταφή και μια ανακομιδή. Κτιστό πώρινο πλαίσιο περιέβαλε την κεφαλή του νεκρού και μεταξύ των μηρών του εντοπίστηκε κλειστό αγγείο.
- Τοποθέτηση μεταλλικών ελκυστήρων για την ενίσχυση της στατικής επάρκειας του μνημείου.
- Αρμολογήματα και εφαρμογή ενεμάτων εσωτερικά και εξωτερικά.
- Εξυγίανση και επικεράμωση των στεγών.
- Συμπλήρωση του δαπέδου με λίθινες πλάκες.
- Στερέωση και συντήρηση των τοιχογραφιών.
- Τοποθέτηση νέων ξύλινων κουφωμάτων, καθώς και ξύλινου τέμπλου.
- Αποστραγγιστικές εργασίες και μικρές διαμορφώσεις στον περιβάλλοντα χώρο για την προβολή των αρχιτεκτονικών λεπτομερειών του μνημείου.
- Τοποθέτηση ενημερωτικής πινακίδας και πινακίδας με απόσπασμα κειμένου σε γραφή Braille.
- Δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου.

The project included:

- Fieldwork and excavation. A rock-cut tomb was discovered west of the church. It enclosed a burial and a translation of relics. The skull of the deceased was framed by a built limestone cadre. A closed vessel was placed between the femurs.
- Installation of metal buttresses to reinforce the stability of the monument.
- Joint-filling and grouting.
- Recovering of the tiled roofs.
- Installation of stone floor slabs.
- Conservation and consolidation of the wall-paintings.
- Installation of new wooden door frames and installation of a wooden templon screen.
- Drainage and landscaping.
- Installation of a sign with explanation text; installation of a sign with explanation text in Braille scripture.
- Edition of a leaflet.

Ταφή στα δυτικά του ναού
Burial west of the church

Η ολοκλήρωση της αποκατάστασης του ναού της Ανάληψης, η οποία συνέβαλε στην αρχαιολογική τεκμηρίωση των οικοδομικών φάσεων του ναού και στην ανάδειξη ενός από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Τριφυλίας, αναμένεται να εγείρει το ιστορικό ενδιαφέρον για την περιοχή και να συμβάλει μακροπρόθεσμα στην αναβάθμιση του τουριστικού της προϊόντος.

The rehabilitation of the church of Analepsis at Filiatra provided new insight into its history. The building phases of the monument are now better understood and documented. The presentation of the church of Analepsis, which is one of the most prominent Byzantine monuments of the Trifyllia region, will hopefully agitate the interest in the history of the area and it may become a new hotspot for tourists.

